

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุดและความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีต่อการบริการของห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ตลอดจนความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่จะจัดเสนอบริการเหล่านั้นต่อไปและเพื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการและกิจกรรมที่มีอยู่แล้วกับบริการที่อาจารย์คาดหวังให้ห้องสมุดจัดเพิ่มขึ้นว่ามีความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างไร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ประจำทุกคณะของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการเลือกตัวอย่างให้เป็นสัดส่วนกับจำนวนอาจารย์ในคณะต่าง ๆ โดยใช้ขนาดของตัวอย่างเป็นร้อยละ ๖๓ หรือจำนวน ๕๕๐ คนจากจำนวนอาจารย์ทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็น ๒ แบบ คือ คำถามแบบปลายปิดได้แก่ คำถามที่เสนอคำตอบไว้ให้เลือกและคำถามแบบปลายเปิดคือคำถามประเภทตอบได้โดยเสรีซึ่งผู้ตอบอาจแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพิ่มเติมด้วย แบบสอบถามดังกล่าวนี้แบ่งเป็น ๔ ตอน มีขอบเขตของคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างเพียงพอ ในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดคณะต่าง ๆ และอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่บางท่านให้ความช่วยเหลือในการแจกและเก็บแบบสอบถามคืน ซึ่งปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนรวมทั้งหมด ๔๔๑ ชุด หรือร้อยละ ๘๒ ของตัวอย่างประชากรที่เลือกไว้ หรืออาจคิดเป็นร้อยละ ๘๐.๒๖ ของจำนวนอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ ๙๒.๑๑ เพศหญิงร้อยละ ๘.๘๙ หรือจำแนกตามวุฒิการศึกษาอาจารย์ส่วนมากร้อยละ ๙๖.๕๔ มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมาวุฒิปริญญาตรีร้อยละ ๓.๘๓ และวุฒิปริญญาเอกร้อยละ ๑๑.๓๑ อาจารย์ร้อยละ ๔๘.๓๔ มีประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ระหว่างเวลา ๑-๕ ปี

อาจารย์จำนวนร้อยละ ๗๐.๖๑ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ รองลงมาคือผู้มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ร้อยละ ๒๒.๓๙ และในจำนวนนี้มีอาจารย์ผู้มีตำแหน่งทางการบริหารมหาวิทยาลัยจำนวนร้อยละ ๑๐.๘๗ สำหรับหน้าที่ประจำของอาจารย์นั้น อาจารย์ร้อยละ ๔๔ ปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๕๘.๐๙ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และร้อยละ ๓๘.๓๖ ทำงานวิจัย อาจารย์ผู้สอนส่วนมากร้อยละ ๙๖.๕๕ นิยมใช้ตำราภาษาต่างประเทศประกอบการสอน จำนวนรองลงมาคือร้อยละ ๗๓.๘๘ และ ๗๐.๗๓ ใช้วารสารและตำราภาษาไทยตามลำดับ

ผลจากการสำรวจการเข้าใช้ห้องสมุดของอาจารย์ ปรากฏว่าอาจารย์คณะต่าง ๆ นิยมใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าหอสมุดกลาง โดยมีผู้ใช้หอสมุดกลางร้อยละ ๔๔.๙๒ และห้องสมุดคณะร้อยละ ๕๐.๖๒ สำหรับการเข้าใช้ห้องสมุดคณะอื่น ๆ ได้แก่ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันประจำจังหวัดเชียงใหม่และห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่มีอาจารย์เข้าใช้ร้อยละ ๓๙.๒๕, ๓๑.๐๔ และ ๑๘.๑๘ ตามลำดับ โดยมีความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุดแต่ละแห่งคือ เข้าใช้หอสมุดกลางสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ห้องสมุดคณะสัปดาห์ละ ๓ ครั้ง ห้องสมุดคณะอื่น ๆ และห้องสมุดนอกมหาวิทยาลัยด้วยความถี่หลายเดือนต่อ ๑ ครั้ง ส่วนมากอาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดทุกแห่งเพื่อยืมและคืนหนังสือ

การที่อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ยอมเข้าใช้ห้องสมุดนั้นมีสาเหตุแตกต่างกันไป สำหรับเหตุผลที่อาจารย์ไม่ยอมเข้าใช้หอสมุดกลาง เนื่องจากจากอากาศในห้องสมุดร้อนเกินไป ห้องสมุดไม่มีหนังสือที่ตรงกับความต้องการ หอสมุดกลางอยู่ไกลไม่สะดวกต่อการเดินทางมาใช้ และอาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างสำหรับเข้าใช้ห้องสมุดโดยมีจำนวนผู้ตอบร้อยละ ๕๓.๔๕, ๓๔.๓๗, ๒๔.๘๓ และ ๑๙.๙๖ ตามลำดับ ส่วนเหตุผลสำคัญที่ทำให้อาจารย์ไม่ยอมเข้าใช้ห้องสมุดคณะนั้น เนื่องจากห้องสมุดคณะไม่มีหนังสือที่ตรงกับความต้องการ อาจารย์ไม่มีเวลาว่างสำหรับเข้าใช้ห้องสมุดระเบียบห้องสมุดเคร่งครัดเกินไป ห้องสมุดคับแคบ และอากาศภายในห้องสมุดร้อนอบอ้าว

ในด้านความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพทั่วไป วัสดุสิ่งพิมพ์ บุคลากร และระเบียบการใช้ห้องสมุดของหอสมุดกลางนั้น อาจารย์ทุกคณะ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสภาพห้องสมุดและครุภัณฑ์ของห้องสมุดคณะทุกแห่งมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนระเบียบการใช้ห้องสมุดของห้องสมุดคณะนั้น อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์เห็นว่าระเบียบการใช้ห้องสมุดประจำคณะของตนมีความเหมาะสมมาก ในด้านสิ่งพิมพ์ห้องสมุดคณะเกือบทุกแห่งมีสิ่งพิมพ์ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลางยกเว้นคณะเทคนิคการแพทย์ที่ยังมีความเหมาะสมน้อย สำหรับบุคลากรห้องสมุดนั้นอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เกษษศาสตร์และ

วิทยาศาสตร์มีความเห็นว่าบุคลากรของห้องสมุดคณะของตนมีความเหมาะสมมาก แต่คณะอื่น ๆ เห็นว่าบุคลากรห้องสมุดคณะของตนมีความเหมาะสมปานกลาง

จากการสำรวจการใช้บริการและกิจกรรมของหอสมุดกลางได้พบว่าบริการที่อาจารย์ใช้มากที่สุดคือบริการยืมหนังสือ รองลงมาคือบริการหนังสือสำรอง บริการถ่ายเอกสาร บริการแนะนำและช่วยเหลือผู้อ่าน และบริการจองหนังสือ ส่วนบริการที่อาจารย์ใช้น้อยที่สุดคือบริการไมโครฟิล์ม หนังสือพิมพ์ รองลงมาตามลำดับคือบริการให้ยืมและใช้โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ บริการแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้วารสาร บริการบันทึกภาพและเสียงกิจกรรมของนักศึกษาและอาจารย์ และบริการนันทนาการ อาจารย์ส่วนมากต้องการให้หอสมุดกลางปรับปรุงบริการและกิจกรรมต่าง ๆ คือ บริการช่วยเหลือแนะนำผู้อ่าน บริการหนังสือสำรอง บริการถ่ายเอกสาร การจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ การส่งรายชื่อหนังสือใหม่ให้อาจารย์สั่งทำบัตรรายการเร่งด่วน บริการยืมหนังสือและบริการข่าวสารของห้องสมุด สำหรับบริการบันทึกภาพและเสียงกิจกรรมของนักศึกษาและอาจารย์ บริการนันทนาการ บริการไมโครฟิล์มหนังสือพิมพ์ บริการยืมระหว่างห้องสมุด และการส่งรายชื่อหนังสือใหม่ให้อาจารย์สั่งทำบัตรรายการเร่งด่วนนั้น บริการเหล่านี้ยังไม่เป็นที่รู้จักของอาจารย์ ซึ่งอาจารย์ส่วนมากไม่ทราบว่ามีการเหล่านี้ในห้องสมุด

จากการวิเคราะห์ความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมใหม่ ๆ เพิ่มเติมจากบริการที่มีอยู่แล้วนั้น ปรากฏว่าบริการที่อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดมากที่สุดก็คือการจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์แจกแก่อาจารย์ทุกคน รองลงมาคือการจัดให้มีวารสารทางวิชาการฉบับใหม่แก่อาจารย์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องให้ได้อ่านอย่างทั่วถึง การจัดทำคู่มือแนะนำวิธีใช้หนังสือและสิ่งพิมพ์ที่มีวิธีใช้ยุ่งยาก รวมทั้งการจัดห้องพักผ่อนที่มีมุมอ่านสบาย และการถ่ายทำสำเนาสารบัญวารสารทางวิชาการฉบับใหม่แจกแก่อาจารย์ด้วย

สำหรับความคิดเห็นและข้อ เสนอแนะเพิ่มเติมของอาจารย์ในคณะต่าง ๆ นั้นได้พบว่าอาจารย์ต้องการให้หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะปรับปรุงระเบียบการ เข้าใช้ห้องสมุดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เกี่ยวกับเวลาเปิดให้บริการ ระเบียบการยืมการปรับ และข้อห้ามต่าง ๆ ในการนำเข้าไปห้องสมุด นอกจากนี้ยังต้องการให้ปรับปรุงสิ่งพิมพ์ให้ทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดได้รับการจัดและตกแต่งให้มีสภาพและบรรยากาศที่เหมาะสมดึงดูดให้เข้าไป ตลอดจนปรับปรุงกิจกรรมบริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดผู้ที่มีหน้าที่ให้บริการให้ดียิ่งขึ้น ในด้านการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดนั้น อาจารย์ต้องการให้มีการจัดบริการและกิจกรรมให้

มากที่สุดเท่าที่กำลังของห้องสมุดจะทำได้ และควรมีการประชาสัมพันธ์บริการและกิจกรรมที่จัดขึ้นแต่ ละอย่างให้ทราบโดยทั่วถึงด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความต้องการให้ห้องสมุดจัด บริการและกิจกรรมที่เหมาะสมต่อสภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้มากที่สุดและ ทันสมัยที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ และการเข้าใช้ห้องสมุดก็ประสบกับปัญหาในด้านอาคารสถานที่ วัสดุสิ่งพิมพ์และกริยามารยาทของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดรวมทั้งการไม่รู้จักรักและคุ้นเคยกับบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดเนื่องจากการที่หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะยังมีอาคารที่ ไม่เหมาะสม คับแคบ อากาศร้อนอบอ้าว ขาดวัสดุสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการ ตลอดจน ขาดการประชาสัมพันธ์บริการและกิจกรรมของห้องสมุดที่จัดขึ้นแต่ละอย่างให้แพร่หลายและในด้านตัว อาจารย์ผู้สอนเองก็มีปัญหาเนื่องจาก ไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าใช้ห้องสมุดด้วย

อภิปรายผล

๑. อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความสนใจและต้องการบริการของห้องสมุดมาก แต่อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างสำหรับเข้าใช้บริการและกิจกรรมของห้องสมุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก อาจารย์ต้องปฏิบัติหน้าที่การสอนในร่วมกับปริญญาตรี ต้องเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาต้องทำงาน วิจัย และอาจารย์บางคณะ เช่น คณะทันตแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ แพทยศาสตร์และเภสัชศาสตร์ ยังต้องทำหน้าที่ให้บริการชุมชนตามความถนัดในวิชาที่สอนอีกด้วย ซึ่งงานประจำในหน้าที่ต่าง ๆ เหล่า นี้เป็นอุปสรรคที่ทำให้อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างพอสำหรับการเข้าใช้บริการและกิจกรรมของ ห้องสมุด

๒. ผลจากการสำรวจได้พบว่าอาจารย์คณะต่าง ๆ นิยมใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าหอสมุด กลาง โดยเข้าใช้ห้องสมุดคณะด้วยความถี่เฉลี่ยสัปดาห์ละ ๓ ครั้ง ในขณะที่เข้าใช้หอสมุดกลางด้วย ความถี่เฉลี่ยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ตรงกับงานวิจัยของสุภาเพ็ญ วงศ์รัตนโต¹ ด้วย การที่อาจารย์เข้าใช้หอสมุดกลางน้อยกว่าห้องสมุดคณะนั้น เป็น เพราะ ว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ . ¹สุภาเพ็ญ วงศ์รัตนโต, "ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตคณะครุศาสตร์ที่มีต่อบริการ ของห้องสมุดคณะครุศาสตร์," หน้า ๓๔.

บริเวณกว้างขวางและคณะต่าง ๆ ทั้ง ๑๑ คณะต่างก็ตั้งกระจายกันอยู่ ถึงแม้หอสมุดกลางจะตั้งอยู่ใน
 บริเวณที่เป็นศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย แต่ก็มีเพียงคณะมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์
 เท่านั้นที่ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเดินมาใช้หอสมุดกลางได้โดยไม่ต้องใช้พาหนะ ส่วนคณะอื่น ๆ ๘ คณะ
 นั้นล้วนแต่ตั้งอยู่ห่างไกลจากหอสมุดกลางทั้งสิ้น อาจารย์จึงได้รับความสะดวกในการเข้าใช้ห้องสมุด
 คณะมากกว่าหอสมุดกลาง นอกจากนั้นยังมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่อาจารย์ไม่มีเวลาว่างสำหรับการ
 เข้าใช้ห้องสมุด และห้องสมุดคณะมีหนังสือที่ตรงกับความต้องการโดยเฉพาะสำหรับอาจารย์มากกว่า
 หอสมุดกลางด้วย

๓. นอกเหนือจากหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะของคนแล้วอาจารย์ในคณะต่าง ๆ ยัง
 เข้าใช้ห้องสมุดของคณะอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากระบบการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 เป็นการจัดหลักสูตรในรูปสาขาวิชาร่วม (Interdisciplinary Program) โดยมอบหมายให้แต่ละ
 คณะรับหน้าที่การสอนวิชาพื้นฐานหรือวิชาที่เกี่ยวข้องให้กับนักศึกษาทุกคณะของมหาวิทยาลัย ดังนั้น
 อาจารย์ผู้สอนจึงต้องทำการค้นคว้า เพื่อเตรียมการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาที่จัดสอน
 ให้แก่นักศึกษาของแต่ละคณะ นอกจากนั้นบางคณะยังมีเนื้อหาวิชาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกันซึ่งอาจารย์
 ก็ต้องทำการศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยสิ่งพิมพ์จากห้องสมุดคณะอื่น ๆ โดยเฉพาะห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
 ซึ่งอาจารย์คณะอื่น ๆ ที่เข้าใช้จะเป็นอาจารย์จากคณะทันตแพทยศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ พยาบาล
 ศาสตร์และเภสัชศาสตร์ เป็นส่วนมาก

๔. ในการค้นคว้าเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเตรียมการสอนนั้น จากการวิจัย
 ได้พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่นิยมค้นคว้าและเตรียมการสอนโดยใช้ตำราภาษาต่างประเทศมากกว่าสิ่งพิมพ์
 ประเภทอื่น ๆ และรองลงมาก็คือใช้วารสารและตำราภาษาไทย ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกับของสุภาเพ็ญ
 วงศ์รัตนโต¹ อีกเช่นเดียวกัน ซึ่งที่เป็นเช่นนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาใน
 ระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ จึงนิยมใช้หนังสือและสิ่งพิมพ์ที่ตนได้ศึกษาและค้นเคยมาก่อน นอกจากนี้
 นี้ยังมีสาเหตุเนื่องมาจากการผลิตตำราและสิ่งพิมพ์ภาษาไทยในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีคุณภาพและได้
 มาตรฐาน สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ยังมีอยู่น้อยมาก อาจารย์จึงต้องอาศัยการศึกษาและ
 ค้นคว้าจากตำราภาษาต่างประเทศมากกว่า ซึ่งจากการสำรวจในตำราวัสดุสิ่งพิมพ์ของหอสมุดกลางและ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

ห้องสมุดคณะทั้ง ๑๑ แห่งนั้นก็ได้พบว่า ห้องสมุดทุกแห่งมีหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนมากกว่าหนังสือภาษาไทยและสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ

๕. สำหรับจุดมุ่งหมายในการเข้าใช้ห้องสมุดของอาจารย์นั้นผลของการวิจัยปรากฏว่าอาจารย์ส่วนมากเข้าใช้หอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ ห้องสมุดคณะอื่น ๆ และห้องสมุดนอกมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าไปยืมและคืนหนังสือเท่านั้น ซึ่งต่างกับผลการวิจัยของสุภาเพ็ญ วงศ์รัตนโต¹ และการวิจัยของทัศนา หาญพล² ซึ่งผลการวิจัยทั้ง ๒ เรื่องนี้พบว่าอาจารย์ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสภาพของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะเกือบทุกแห่งของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่คับแคบ และอากาศร้อนอบอ้าว รวมทั้งจากการที่อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาว่างสำหรับเข้าใช้ห้องสมุด อาจารย์จึงเข้าไปนั่งค้นคว้าวิจัยในห้องสมุดน้อยกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนั้นอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนมากมีบ้านพักหรือที่พักอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยดังนั้น การยืมหนังสือไปอ่านและค้นคว้าที่บ้านจึงสะดวกสบายกว่าการนั่งอ่านค้นคว้าวิจัยในห้องสมุด

๖. จากการสำรวจสภาพห้องสมุด วัสดุครุภัณฑ์ สิ่งพิมพ์และบุคลากรห้องสมุดของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะทุกแห่งได้พบว่าบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดได้ประสบปัญหาเดียวกันกับผู้ใช้ คือปัญหาจากห้องสมุดมีสภาพที่ไม่เหมาะสม คับแคบ อากาศร้อนอบอ้าว มีครุภัณฑ์และวัสดุสิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอสำหรับบริการและมีบุคลากรไม่เพียงพอสำหรับปฏิบัติหน้าที่ สิ่งเหล่านี้สำนักหอสมุดต้องพิจารณาปรับปรุงหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะทุกแห่งในด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ สิ่งพิมพ์ และบุคลากรให้ได้มาตรฐาน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งปัญหาในเรื่องนี้คือที่คับแคบและแสงสว่างไม่เพียงพอพบในหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะเกือบทุกแห่ง ยกเว้นห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น สำหรับปัญหาเกี่ยวกับอากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้วนนั้น หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะที่ไม่ได้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ๘ แห่งล้วนแล้วแต่ประสบปัญหานี้แต่ปัญหาเรื่องอาคารสถานที่ของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์นั้นอาจหมดไป ถ้าหากอาคารของห้องสมุดหลังใหม่ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

² ทัศนา หาญพล, "การใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง,"

ในด้านวัสดุสิ่งพิมพ์ ห้องสมุดทุกแห่งยังมีจำนวนน้อยไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์และ เป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้อาจารย์ไม่อยากจะเข้าใช้ห้องสมุด เมื่อพิจารณาจากมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดให้ห้องสมุดมีหนังสือไม่ต่ำกว่า ๗๐,๐๐๐ เล่ม และเมื่อเทียบกับจำนวนหนังสือของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะทุกแห่งรวมกันแล้ว สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ก็มีจำนวนหนังสือไม่ต่ำกว่ามาตรฐาน แต่ถ้าหากจำแนกตามสาขาวิชาหรือ เมื่อ เปรียบเทียบจำนวนหนังสือของห้องสมุดแต่ละแห่งแล้วจะ เห็นได้ถึง ความแตกต่างกันของแต่ละแห่ง ห้องสมุดคณะที่มีหนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์อื่นน้อยที่สุดก็คือ ห้องสมุดคณะ เทคนิคการแพทย์ รองลงมาคือ คณะ เกษษศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ ที่เป็นเช่นนี้อาจ เนื่องจากห้องสมุดทั้ง ๓ แห่งนี้ตั้งขึ้นทีหลังห้องสมุดคณะอื่น ๆ หนังสือบางเล่มใช้ร่วมกับห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จึงไม่จำเป็นต้องมีหนังสือ เล่มนั้น ๆ ในห้องสมุด เป็นการซ้ำซ้อนกันอีก แต่อย่างไรก็ตามหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะก็ควรพิจารณาเพิ่มจำนวนวัสดุสิ่งพิมพ์ให้มากขึ้น โดยยึดจำนวนอาจารย์และนักศึกษาในคณะ เป็นหลัก ให้มีการกระจายของเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ที่สมดุลย์กันทุกคณะ

จากการสำรวจในด้านบุคลากรนั้นปรากฏว่าหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์เท่านั้นที่มีบรรณารักษ์และ เจ้าหน้าที่จำนวนมากพอที่จะบริการและกิจกรวมได้อย่างเต็มที่ ส่วนห้องสมุดคณะอื่น ๆ นั้น มีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ประจำอยู่เพียง ๑ คน และมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจำนวนน้อยมาก นอกจากนี้ห้องสมุดคณะอีก ๒ แห่ง คือห้องสมุดคณะ เกษตรศาสตร์และเทคนิคการแพทย์ ยังไม่มีบรรณารักษ์อยู่ประจำต้องอาศัยบรรณารักษ์จากสำนักหอสมุดไปดูแลสัปดาห์ละ ๑ ครั้งเท่านั้น

๗. ในด้านการจัดบริการและกิจกรรมของหอสมุดคณะต่าง ๆ นั้นจากการสำรวจได้พบว่าหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์และห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ๓ แห่งเท่านั้นที่สามารถจัดบริการได้มาก และสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดได้ครบถ้วน คือมีบริการให้ยืมหนังสือและวารสาร บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการถ่ายเอกสาร บริการหนังสือสำรองและบริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะหอสมุดกลางมีบริการและกิจกรรมมากประ เภทและทันสมัยมากกว่าห้องสมุดคณะต่าง ๆ เนื่องจากมีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และมีจำนวน เจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ เครื่องมือในการให้บริการได้ครบถ้วนกว่า ห้องสมุดคณะบางแห่งก็สามารถจัดบริการและกิจกรรมได้มากประ เภทแต่ขาดบริการถ่าย เอกสาร

และบริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนมาก เนื่องจากขาดงบประมาณสำหรับการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ การให้บริการตลอดจนขาดกำลังคนสำหรับปฏิบัติหน้าที่บริการเหล่านี้โดยเฉพาะ

๘. จากการวิเคราะห์ผลของการใช้บริการห้องสมุดของหอสมุดกลางพบว่า มีอาจารย์เข้าใช้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดน้อยมาก โดยที่อาจารย์ส่วนมากไม่เคยใช้และไม่ทราบว่ามีการให้บริการต่าง ๆ ในห้องสมุด บริการที่มีผู้ใช้มากที่สุดก็คือบริการยืมหนังสือ ซึ่งเป็นบริการหลักของห้องสมุด สำหรับอาจารย์ผู้เคยใช้บริการต่าง ๆ แล้วนั้นก็มีความต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงบริการเหล่านั้นให้ดีขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึงว่าห้องสมุดได้จัดบริการและกิจกรรมอะไรขึ้นมาแล้วบ้าง และบริการและกิจกรรมบางอย่างที่จัดขึ้นก็ยังอยู่ในขั้นทดลอง ไม่ได้จัดทำอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ นอกจากนี้อาจารย์ส่วนใหญ่ก็นิยมเข้าใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าหอสมุดกลาง ดังนั้นจึงไม่มีโอกาสได้พบเห็นและรับทราบถึงบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด ในด้านอาคารสถานที่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ไม่ดึงดูดให้อาจารย์เข้าใช้บริการต่าง ๆ ของหอสมุดกลางเพราะอาคารห้องสมุดในปัจจุบันเก่าทรุดโทรม คับแคบ อากาศร้อนอบอ้าวและแสงสว่างไม่เพียงพอ แต่ปัญหานี้อาจหมดไปเมื่ออาคารหลังใหม่ที่กำลังก่อสร้างและกำหนดจะแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม ๒๕๒๑ นี้

๙. เมื่อเปรียบเทียบก เราใช้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้นกับความต้องการบริการและกิจกรรมที่ต้องการให้ห้องสมุดจัดทำเพิ่มขึ้นนั้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า อาจารย์ส่วนมากมีความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการแบบให้เข้าถึงตัวผู้ใช้ให้มากที่สุด มากกว่าการจัดบริการแบบธรรมดาตามปกติของห้องสมุดโดยทั่วไป ทั้งนี้จะสังเกตได้จากความสนใจและการเข้าใช้บริการและกิจกรรมห้องสมุดของอาจารย์ ซึ่งบริการที่อาจารย์นิยมใช้ส่วนมาก เป็นบริการที่อาจารย์มีความจำเป็นจะต้องใช้เท่านั้น อาจารย์จึงจะเข้ามาใช้บริการในห้องสมุด เช่น บริการยืมหนังสือ บริการหนังสือสำรองและบริการถ่ายเอกสาร เป็นต้น ส่วนบริการอื่น ๆ นั้นมีจำนวนอาจารย์ที่เคยใช้น้อยมาก โดยเฉพาะบริการและกิจกรรมทางฝ่ายโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ จะมีอาจารย์สนใจเข้าใช้น้อยที่สุดและเมื่อสังเกตดูบริการที่อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดเพิ่มขึ้นนั้นก็อยู่ในลักษณะเดียวกัน คือ เป็นบริการที่อาจารย์มีความจำเป็นในการใช้ และเป็นบริการที่อาจารย์อาจไม่ต้องเดินทางมาเข้าใช้ห้องสมุด แต่ก็สามารถใช้บริการได้ เช่น การจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่พร้อมทั้งบรรณนิทัศน์แจก การหมุนเวียนวารสารฉบับใหม่ให้อาจารย์อ่านตามภาควิชาต่าง ๆ การจัดทำคู่มือแนะนำวิธีใช้หนังสือที่มีวิธีใช้ยุ่งยากแจก ตลอดจนการถ่ายทำสำเนาสารบัญ

วารสารทางวิชาการฉบับใหม่แจกแก่อาจารย์ตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งบริการเหล่านี้ อาจารย์จะสามารถรับประโยชน์และใช้บริการของห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังที่ได้รายงานมาแล้ว เห็นได้ว่าสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรปรับปรุงห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. อาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ สำนักหอสมุดควรมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและถูกต้องตามมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ทั้งหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ ทุกแห่งควรมีอาคารที่เป็นเอกเทศ อยู่ในศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยหรือคณะ มีเนื้อที่สำหรับเก็บหนังสือ หนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ มีเนื้อที่สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรห้องสมุด และมีเนื้อที่เพียงพอสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด โดยคำนึงถึงจำนวนนักศึกษา อาจารย์ ลักษณะของหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ ชนิดของหลักสูตรและบริการด้วย ในการออกแบบอาคารห้องสมุด ต้องให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความต้องการของห้องสมุด โดยพิจารณารูปร่างลักษณะของตัวอาคาร การรับน้ำหนัก การจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในด้านแสงสว่างและเครื่องปรับอากาศ ครุภัณฑ์ของห้องสมุดก็ควรออกแบบให้ได้มาตรฐานและคุณภาพคงทน มีจำนวนเพียงพอสำหรับการใช้งานในห้องสมุด การจัดสถานที่ก็ควรคำนึงความเหมาะสม ความสวยงามและมีบรรยากาศดึงดูดความสนใจให้เข้าไปใช้ห้องสมุด สำหรับหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์นั้นปัญหาเรื่องอาคารห้องสมุด อาจหมดไปหลังจากห้องสมุดที่กำลังสร้างใหม่ได้สร้างเสร็จ เรียบร้อยภายในปีนี้ แต่ในการจัดห้องสมุด ก็จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

๒. หนังสือและวัสดุสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สำนักหอสมุดควรมีสถููนย์กลางการจัดซื้อจัดหาหนังสือที่มีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างแท้จริง ตามโครงการของสำนักหอสมุดที่ตั้งไว้ เพื่อป้องกันการจัดซื้อจัดหาสิ่งพิมพ์ที่ซ้ำซ้อนกันของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะต่าง ๆ และยังเป็นการประหยัดแรงงาน บุคลากรและงบประมาณในด้านนี้ของสำนักหอสมุดด้วย ในการนี้สำนักหอสมุดจะต้องมีคณะกรรมการจัดซื้อจัดหาหนังสือและวัสดุสิ่งพิมพ์ ซึ่งแต่งตั้งจากคณะต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพิจารณาและคัดเลือกหนังสือ และสิ่งพิมพ์ให้ตรงกับหลักสูตรการเรียนการสอน และความต้องการของคณะต่าง ๆ ในการจัดสรรงบประมาณสำหรับซื้อหนังสือของแต่ละคณะควรถูกพิจารณาถึงหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสอนวิชา

พื้นฐานของคณะต่าง ๆ ที่จะให้กับนักศึกษาอื่น ๆ ตามนโยบายการจัดหลักสูตรในรูปแบบสาขาวิชาร่วม (Interdisciplinary Program) ของมหาวิทยาลัยด้วย ควรจัดสรรงบประมาณให้เป็นพิเศษ สำหรับคณะที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบการสอนวิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย เช่น คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีส่วนร่วมในการ เลือกลงและสั่งซื้อหนังสือและวัสดุสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว มีการแจ้งผลของการสั่งซื้อว่าได้รับการพิจารณาให้ซื้อหรือไม่ และแจ้งกำหนดเวลาที่ห้องสมุดจะได้รับหนังสือที่สั่งซื้อไปแล้วให้ผู้ซื้อได้รับทราบด้วย นอกจากนั้นควรจัดทำรายชื่อบรรณสารของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะต่าง ๆ แจกแก่อาจารย์และผู้สนใจ ควรมีการสำรวจการใช้และความต้องการวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ เป็นประจำทุกปีเพื่อดูความสนใจว่ามีผู้ใช้มากน้อยเพียงใด ถ้าพบว่าไม่มีผู้สนใจใช้ก็ควร เลิกบอกรับและพิจารณาปรับวารสารอื่นแทน

๓. บุคลากร สำนักหอสมุดควรจัดหาบุคลากรที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์อย่างเพียงพอสำหรับปฏิบัติงานในหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะต่าง ๆ ตามมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ คือ บุคลากรห้องสมุดจะต้องมีคุณวุฒิและจำนวนเพียงพอ เพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งบุคลากรของห้องสมุดจะต้องประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริการ และฝ่ายธุรการ โดยมีอัตราส่วนระหว่างบรรณารักษ์ นักวิชาการ และ เสมียนพนักงานเป็น ๑ : ๓ เป็นอย่างน้อย นอกจากนั้นผู้ให้บริการและบรรณารักษ์ควร เป็นสมาชิกในกลุ่มวิชาชีพด้วย จากมาตรฐานนี้จะเห็นได้ว่ามีหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ เท่านั้นที่มีบรรณารักษ์และ เจ้าหน้าที่ตามจำนวนและคุณวุฒิมาตรฐาน แต่ห้องสมุดคณะ เกษตรศาสตร์และ เทคนิคการแพทย์ยังไม่มีบรรณารักษ์อยู่ประจำ และห้องสมุดคณะทุกแห่งยังมีปัญหา เรื่องบุคลากรไม่เพียงพอ สำนักหอสมุดจึงควรจัดหามอบบรรณารักษ์และ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้ครบถ้วนและได้มาตรฐานด้วย จากการสำรวจความพอใจของอาจารย์ต่อบุคลากรของหอสมุดกลางยังพบว่าอาจารย์ต้องการให้มีการปรับปรุงกิริยามารยาทของ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด การอบรมให้มีความรู้พื้นฐานในการให้บริการในหน้าที่ของตนให้กว้างขวางพอที่จะตอบคำถามง่าย ๆ ได้ การฝึกอบรมนี้ปัจจุบันหอสมุดกลางได้จัดขึ้น เป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว แต่ก็ควรจัดทำอย่างจริงจัง สมบูรณ์แบบทั้ง เนื้อหาทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลอย่างแท้จริง โดยจัดให้มีการทดสอบผลการปฏิบัติงานและการฝึกงานในหน้าที่ต่าง ๆ ด้วย นอกจากนั้นการคัดเลือกบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านบริการให้ได้บุคคลที่เหมาะสมกับหน้าที่ก็ เป็นสิ่งสำคัญ อีกประการหนึ่งที่ควรพิจารณาด้วย

๔. ระเบียบการใช้ห้องสมุด สำนักหอสมุดควรมีการปรับปรุงระเบียบการ เข้าใช้ห้องสมุดให้เหมาะสมและรัดกุม และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมแก่กาลสมัยอยู่เสมอ และควรรักษากฎระเบียบต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นอย่างเคร่งครัด ไม่มีการยกเว้นผู้หนึ่งผู้ใดให้เกิดเป็นข้ออ้างของผู้ทำผิดระเบียบได้ สำหรับระเบียบการ เข้าใช้ห้องสมุดคณะต่าง ๆ นั้นควรกำหนดขึ้นใหม่และมีผลบังคับให้ใช้เหมือนกันหมดทุกคณะ เพื่อความเหมาะสมและป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน อีกทั้ง เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดอีกด้วย

๕. รายได้ของห้องสมุด มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ควรจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สำนักหอสมุดอย่างเพียงพอสำหรับการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะได้จัดบริการของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำนักหอสมุดก็ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดให้แก่หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะต่าง ๆ โดยพิจารณาจากความต้องการสิ่งพิมพ์ในแต่ละสาขาวิชาเป็นหลัก

๖. บริการและกิจกรรมของห้องสมุด บริการและกิจกรรมนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด ดังนั้นจึงควรจัดให้มีบริการให้มากที่สุด และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ เพื่อดึงดูดความสนใจ และ เร่งเร้าให้มีการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาและการสอนในมหาวิทยาลัยขึ้นด้วย หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะทุกแห่งควรมีบริการที่สำคัญตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน ห้องสมุด-มหาวิทยาลัยที่กำหนดขึ้นโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย คือ จะต้องจัดหาและจัดเตรียมทรัพยากรห้องสมุดสำหรับสนองความต้องการของผู้ใช้ สอนและแนะนำการใช้ห้องสมุดให้บริการสารนิเทศเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัย ส่งเสริมบริการยืมระหว่างห้องสมุดและบริการอื่น ๆ ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและกิจกรรมแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ตลอดจนค้นคว้าวิจัยเพื่อปรับปรุงงานและ เผยแพร่วิชาการและการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ซึ่งการจัดบริการเหล่านี้ควรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดบริการให้ยืมหนังสือและวารสารนั้นควรกำหนดจำนวน เล่มและระยะเวลาที่ให้อาจารย์ยืมอย่างเหมาะสม โดยใช้ระเบียบการยืม เหมือนกันหมดทั้งที่หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ ควรมีบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดคณะทุกแห่ง เพื่อสามารถให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ตลอดจนการให้บริการรวบรวมบรรณานุกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุด ทั้งระหว่างหอสมุดกลางกับห้องสมุดคณะ หรือระหว่างห้องสมุดคณะด้วยกัน หรือระหว่างหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะกับห้องสมุดอื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัย โดยตั้งงบประมาณสำหรับบริการนี้ เพื่อไม่ต้องคิดค่าบริการจากอาจารย์หรือ

ผู้ใช้ห้องสมุด สำหรับบริการถ่ายเอกสารนั้นควรจัดให้มีบริการนี้ในห้องสมุดคณะทุกแห่ง และคิดค่าบริการ ในราคาถูก เพื่อให้สะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดและเพื่อป้องกันการลักลอบนำหนังสือออกจากห้องสมุด หรือ การตัดฉีก หนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ สำหรับหอสมุดกลางนั้นควรเพิ่มจำนวนเครื่องถ่ายเอกสาร ให้มีมากขึ้น และให้ขบวนการตลอดเวลาที่ห้องสมุดเปิดบริการ หรือถ้าหากเป็นไปได้ห้องสมุดควรมีเครื่อง ถ่ายเอกสารแบบอัตโนมัติที่ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถช่วยตัวเองได้โดยวิธีหยอดเหรียญ ในการจัดบริการ หนังสือสารงอกก็เช่นกันห้องสมุดควรแจ้งให้อาจารย์ส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการสั่งทำ เป็นหนังสือสารงอก ก่อนเปิดภาคการศึกษา เพื่อความสะดวกในการ เตรียมและควรทำรายชื่อหนังสือสารงอกแจกแก่อาจารย์ และผู้ใช้ห้องสมุดให้ทราบทั่วไปด้วย เพื่อจะได้ทราบว่าหนังสือที่ต้องการใช้ถูกจัด เป็นหนังสือสารงอกบ้าง หรือไม่ และควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับ การใช้ การยืม และการปรับหนังสือสารงอกให้เหมาะสมอีกด้วย สำหรับบริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์นั้นอย่างน้อยห้องสมุดคณะทุกแห่งควรมีโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน เช่น เทปบันทึกเสียง, สไลด์, เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และฟิล์ม สตรีป เป็นต้น นอกจากนั้นก็ควรจัดทำคู่มืออธิบายวิธีใช้โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์แต่ละอย่างอย่างชัดเจน สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดด้วย ในด้านบริการและกิจกรรมห้องสมุดอื่น ๆ นั้น ห้องสมุดควรพิจารณาจัดขึ้นตาม ความเหมาะสมและพิจารณาจากความต้องการของผู้ใช้ของห้องสมุดตามที่ปรากฏดังรายงานวิจัยฉบับนี้

๗. การประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่ สุดอย่างหนึ่งของบริการห้องสมุด เพราะจะช่วยให้ทราบว่าห้องสมุดอยู่ที่ไหน มีบริการและกิจกรรมอะไร บ้างที่อยู่ในความสนใจของผู้ใช้มีขอบเขตการให้บริการอย่างไร เพื่อเสนอข่าวสารให้ทราบถึงความ เคลื่อนไหวของกิจกรรม ตลอดจนสิ่งที่น่าสนใจของห้องสมุด และเพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ทราบถึงการ ปฏิบัติงานและระเบียบการใช้ห้องสมุด จากผลของการวิจัยครั้งนี้ได้ทราบถึงจำนวนผู้ที่ไม่เคยใช้บริการ และกิจกรรมของห้องสมุดซึ่งมีอยู่ เป็นจำนวนมาก ดังนั้นห้องสมุดจึงควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ในการ จัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโดยอาศัยสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ ซึ่งได้แก่การ ประชาสัมพันธ์ทางเอกสารและข่าวสาร เช่น จดหมายเวียน จุลสารและอนุสารทางภาพโฆษณา โดย การออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง หรือโทรทัศน์ ตลอดจนการใช้หนังสือพิมพ์ในการลงข่าวหรือเขียน บทความ เป็นต้น ในการประชาสัมพันธ์ ห้องสมุดควรจัดทำด้วยวิธีต่าง ๆ เหล่านี้อย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เพื่อเรียกร้องและดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ห้องสมุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสำรวจเฉพาะความต้องการบริการห้องสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ โดยเฉพาะเท่านั้น การวิจัยเรื่องนี้จะสมบูรณ์ยิ่งขึ้นถ้าหากมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการบริการห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัย เชียงใหม่ หรือสำรวจความต้องการบริการห้องสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงบริการของห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ทุกประเภทและทุกระดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย